

Shohbozbek Dolimov

MAQSAD

UO'K - 910.4(100)

KBK 26.89(0)

D 69

*Shohbozbek Dolimov. Maqsad. T.: Zamin nashr
nashriyoti, 2019.*

Shohbozbek Dolimov Toshkent shahrida tug'ilgan. Hozirgi yoshi 25-da bo'lganiga qaramay ko'p chet davlatlardagi oliygohlarda ta'lim olishga ulguribdi. Yaponiyadan boshlab to Norvegiyagacha. O'zini boshidan kechirganlarini va ona-yurtdan olisdagi hayotning qiyinchiliklarini «Maqsad» deb nomlangan kitobida avtobiografik shaklda yozgan.

ISBN 978-9943-5892-0-9

«Zamin nashr» nashriyoti, 2019.

Do'st fikri

Ilk bor Shohbozbek Dolimovning ijodi bilan 3 yil oldin tanishgan edim. U paytlar men ham chet davlatda ta'lim olayotgandim. Uyimni juda sog'inganimda Shohbozbekning ijtimoiy ko'rardim. qayta-qayta Shuncha vaqtdan keyin yo'llarimiz kitob sohasida to'qnashib qoladi deb tasavvur ham qilmagandim. Menga Shaxa (uni shunday deb atardim)ning kitobi boshimdan o'tgan voqealarni yana yodimga soldi. Haqiqatdan ham ko'pchilik chetda o'qishni bir katta baxt deb tasavvur qiladi. Chet davlatda alohida kvartirada yakka bir o'zi turib, restoranlarda ovqatlanib, har dam olish kunlari u-bu joyga aylanib dam olib kelib, brand kiyimlarni faslga qarab alishtirib kiyib, o'ziga hech narsa taqiqlamay yashash boshqa, o'qish-ish-uy» uchburchak qafasidan chiqmay, qorni to'ymay, bir xonada bir necha kishi yashab, har doim asabiy bo'lib yashab yurish boshqa. Biroq odamlar bu haqiqatga ishongilari kelmaydi. Qolaversa, bu odam tarmoqdagi videolarini haqiqatni aytgan haqida hech narsaga erisha olmaganda» deb ichida o'ylashadi. O'qishini bitirib, vataniga qaytib. «Bu. o'zi, kelganlarni ahmoqqa Bugungikundagi turli xil «Falonchi edukeyshn.uz» degan chet davlatga o'qishga jo'natish bilanshug'ullanayotgan xususiy tashkilotlar ham shu haqiqatni bo'lajak talabalarga tushuntirsa, chakki bo'lmas edi. Lekin afsuski, bu juda katta biznesga aylandi va hamma tashkilotlar ham insof bilan ish yuritayotgani yo'q. esa chiqarishadi.

Aminmanki, "Maqsad" ning hamkasblari va chet elda ta'lim olmoqchi bo'lganlar. Shoxbozbek Dolimovning izohli kitobi o'zbek adabiyotiga «avtobiografiya yozish» yozuvini kiritishi va o'qishi kerak emas. Agar shunday bo'lsa, sizning blogingizga, Shohbozbek Dolimovga birinchi yaxshi blogger, yordam beradigan "avtobiografiyalar chellendje" kabi odamlarga aylanadi. Shoxbozbek Dolimovning yoki Shaxaning keyingi ijodlariga omad tilab qolaman.

«Musofirnoma» romanining muallifi, Temur Malik

KIRISH O'RNIDA

Har kim hayotni o'zicha tasavvur qiladi. Boks ustasi uni ringga, futbol ustasi esa sinov maydoniga solishtiradi. Qaysi birida bo'lmang, muvaffaqiyatga erishish uchun qiyinchiliklar shohsupasidan o'tishingizga to'g'ri keladi. Boks ustasi raqibini yengishga harakat qilsa, futbol ustasi raqiblarini aldab o'tib, darvozaga to'p kiritishga intiladi. Ikki sport turida ham kutilmagan zarbalar va vaziyatlarga duch kelasiz. Ba'zida bularga tayyor bo'lamiz, ba'zida esa yo'q. Men hammasini - zarbalar kelayotganini bila turib, mas'uliyatsizlik qildim. Mas'uliyatsizlik qilganim yetmagandek, hatto zarbalarga tayyorgarlik ham ko'rmadim... Yaponiyadan Osloga (Norvegiya poytaxti) kelganimda nihoyatda tushkunlikka tushib qoldim. Yaponiyada o'qib yurgan kezlrim yaponlar bilan do'stligimiz Yaponiyaga ko'nikib ketishimga ancha yordam bergan edi. Norveglar - umuman boshqa dunyo. Ularning yurtiga muhojir sifatida tashrif buyursangiz, ularning munosabatlari sizga umuman yoqmagandek tuyulishi mumkin. Nega deysizmi? Norveglar notanish inson bilan tezda chiqishib ketaveradigan xalqlardan emas. kamgap, qo'pol tuyulishi mumkin, lekin bu degani notanish insonga nisbatan yomonligi bor degani emas. Oddiygina biror notanish inson bilan do'st tutunish uchun norveglarga ozgina vaqt kerak, xolos.

Menga ham xuddi shunday bo'lgan. Boshida kursdoshlarim bilan do'st tutunishga rosa harakat qildim lekin negadir uddasidan chiqa olmadim. Keyinchalik amin bo'ldimki, bu ularning oddiygina tabiati, xolos. Hozirda juda ham norveg do'stlarim ko'p va ishonasizmi ular bilan do'st bo'lib olganin- gizdan so'ng, norveglar juda sodiq do'st bo'lishadi. Sizni aldamaydi, orqangizdan gapirmaydi va boshqalarni ham gapirishiga yo'l qo'ymaydi, aybingiz- ni shartta yuzingizga aytadi. Lekin bu yerga birinchi marta kelgan men bu narsalarni o'gc'mon qayerdan ham bilay? Shu tufayli magistraturaning boshlang'ich davrida juda yolg'izlanib qoldim. Har kuni o'qishdan so'ng fitnes klubga borishni odat qildim. O'zimni shunday ovuntirmasam bo'lmas edi. Lekin bora-bora o'qish, fitnes klub, uy hayotidan ham zerika boshladim. O'sha paytdagi ovunchoqlarimdan biri - bu YouTube sosial tarmog'i edi. Har kuni uyda YouTube tarmog'iga kirib, o'zim yoqtirgan video bloggerlar hayotini kuzata boshladim. YouTube dunyodagi videolar joylashgan eng katta tarmoq hisoblanadi. Har yili bu tarmoqqa ikki milliardga yaqin foydalanu- chi kirib, video tomosha qiladi. Videolarni yuklab boruvchilar video blogger yoki vloggerlar deb ataladi. Video blogger o'z kanaliga videolar yuklab boradi. Har bir kanalning o'ziga yarasha muxlisi yoki obunachisi bo'ladi. Bu yerda obunachilar bilan muloqot qilish, video ularga yoqqan-yoqmaganligini ko'rib borish mumkin. O'zim yoqtirgan video bloggerlarni hayotini ko'rgan paytlarim hayotimda bo'layotgan muam- molardan yiroqlashgandek bo'lar edim. Ba'zilariga esa juda katta muxlis bo'lib qolgandim. Yaponiyadan kelayotgan vaqt o'zim bilan Canon EOS M3 rusumli kamera xarid qilgan edim. Internetda Norvegiyaning ajoyib tabiatini ko'rib mabodo o'sha yerlarga

borsam, video va rasmlar olaman degan maqsadda. Shu kameram video olishga juda qulay va ba'zida "men ham o'zbek tilida YouTube'ga videolar qo'ysam, odamlarga qiziq bo'larmikan?" degan xayollar bilan yurardim. Xalqimizda "O'ychi o'ylaguncha tavakkalchi ishini bitiradi" degan naql bor. Men ham o'ylab o'tirmasdan 2016-yil 6-noyabr kuni YouTube'da o'z shaxsiy kanalimni ochishga muvaffaq bo'ldim. Xorijiy mamlakatlarga sayohat qilganim tufayli turli davlatlar, xalqlar hayoti, turmush tarzi haqidagi qiziq ma'lumotlarni video shaklida yuklashni boshladim. Tez orada obunachilarim soni 100ga, 1000ga, bora-bora 10 000 nafarga yetdi. Joylayotgan videolarim muxlislarim tomonidan juda ijobiy qabul qilinardi, men esa kunu tun videolar qo'yishda davom etardim. Oilaviy muammolar tufayli yoshligimda menga e'tibor ko'proq buvim va buvam tomonidan kelgandi. Ota-onamdan e'tibor deyarli bo'lgamandi. Shuninguchunmi bilmadim, virtual hayotdan kelayotgan olqishlar meni butunlay sehrlab qo'ygandek edi. O'qishimga vaqt ajratolmay qoldim. Aniqrog'ini aytsam, Norvegiyaga aslida nima uchun kelganimni ham unutmadim. Magistraturaga 100 % grant yutib olganim hali ham esimda. Ota-onamning tabassumi, do'stlarimning, hattoki ingliz tili ustozimning havas qilishgani menga bitmas-tuganmas faxr bag'ishlagandi. Dadam hamma o'g'aynilariga ko'krak kerib, "Meni o'g'limdunyoning eng nufuzli universitetiga 100 % grant asosida kirdi" deganlarichi. Magistratura ikki yil muddatda bo'lib, mazkur grantning ham o'ziga yara-sha shartlari mavjud edi. Eng muhimi - baholarimni eng kami B (bizdagi 4 bahoga to'g'ri keladi) darajada saqlab qolishim kerak edi. Afsus, unday bo'lmadi. Men YouTube'ni va undagi obunachilarimni afzal ko'rdim. Shunday qilib, birinchi bosqichni juda yomon ko'rsatkich bilan yakunladim, natijada

grantimni boy berib qo'yishim mumkinligiga amin bo'la boshladim. Endi men o'z ehtiyojlarimdan tashqari qo'shimcha 12 ming AQSH dollari topishim kerak edi. Yana hech narsa bo'lmagandek, ta'tilda O'zbekistonga ota-onamni ko'rishga jo'nab ketdim. Men bu haqda bir necha bor ota-onamga aytishga urindim, lekin jur'atim yetmadi. Nima bo'lsa bo'lar deb, Norvegiyaga qaytib keldim. Menda talabalik vizasi mavjud bo'lib, uni har yili yangilab turish kerak. Har yili o'qishda erishgan yutuqlaringiz, olgan baholaringiz va yana bir yil yashash uchun yetarli pul (o'sha payt 13 ming AQSH dollari) borligini isbotlay olsangizgina, vizani yangilab berishardi. Menda esa na yaxshi baho, na erishgan yutuq, na yashash uchun pul va na o'qish puli (o'sha payt 12 ming dollar atrofida) bor edi. Oldimda Xitoy devoridan ham balandroq to'siq turar va bundan narvonsiz o'tishimga to'g'ri kelardi. Men esa muammoni bartaraf qilmasdan undan qochishga urundim... O'zbekistondan qaytganimdan so'ng, grantimni yo'qotdim. Menga vizamni yangilab berilmasligi aniq bo'ldi. Kompyuterimni ochdimda tavakkalqilib, Yaponiyaning Tokiyo shahrida joylashgan Sofiya Universitetiga hujjatlarimni topshirdim. O'qishga kirishimga ishonchim komil bo'lsa-da, lekin muammolarimni hal qilmasdan qochib ketayotgan- dek, ya'ni qo'rqqoqlik qilayotgan edim. Yaponiyaga qayta topshirishimni o'ziga yarasha sabablari bor. Birinchidan, Yaponiya men uchun "komfort zona" dek edi, ikkinchidan, boshqa davlatga topshirib o'zimga katta "risk" olishni xohlamadim, uchunchi- dan, Yaponoyaga qaytib borsam tezda joylashib, hattoki ish topib ketishimni bilar edim. Mashhur milliarder Dan Penaning bir gapi bor: "Sen menga do'stlaringni ko'rsat va men senga kelajagingni aytib beraman". Norvegiyada men uchun qadrli bo'lib qolgan vatandoshim Bekzod aka istiqomat

qilardilar. Bekzod akaning kasblari ko'z doktori bo'lib, mendan hozirgacha beminnat yordamlarini ayamaganlar. Kasalni shuncha yashir- ganim yetar, Bekzod akaga muammoni aytishga qaror qildim. Bekzod akam o'limdan boshqa hamma narsaning chorasi borligini, Yaponiyani zaxira sifatida saqlab go'yishimni ta'kidlab, oldimda tur- gan muammolarning yechimini topishda yo'l-yo'riq ko'rsatdilar. Bekzod aka to'g'risini yuziga qo'rqmas- dan aytadiganlardan. Bu narsalarni men boshida kalandimog'likdek qabul qilgan edim, lekin hozir bilsam, bu narsalarni menga yaxshi bo'lsin deb ayt- gan ekan. Norvegiyaga kelib erishgan narsalarim- ning ko'piga Bekzod akamning o'rinlari juda katta. Norvegiyada maoshlar boshqa davlatlarga nisbatan ancha yuqori, qattiq ishlab to'lab yuborsa bo'ladiku, deb aytishingiz mumkin. Lekin Norvegiya qonunlariga ko'ra, har bir talaba haftasiga 20 soatdanko'p ishlashi mumkin emas. Bunday narsalarni hukumat juda qattiq nazoratga olgan. Mabodo, 20 soatdan ko'p ishlaganimni bilib qolishsa, meni zudlik bilan davlatdan chiqarib yuborishlari mumkin. Norvegiyada aholining 90 %i karta bilan savdo qilishadi. Oddiygina saqichni ham shu kartangiz bilan xarid qilishingiz mumkin. Qog'oz pul ishlatadiganlar soni juda kamchilikni tashkil qiladi. Nima demoqchiman? Sizga beriladigan oylik hammasi sizning bank raqamingizga tushadi. Sizga oylik tushgan payt hukumat soliqni avtomatik tarzda yechib oladi. Bu degani sizga necha pul topyabsiz va necha soat ishlayabsiz, hamma-hammasi hukumat nazoratida bo'ladi.

Qog'oz pul bilan oylik to'lash birinchidan jinoyat, ikkinchidan bunday korxonalar deyarli yo'q. Shu kunlarning birida, men Nigina degan qiz bilan tanishdim. Niginaning xayolida men Norvegiyaga grant yutib kelgan, o'z kelajagini qurishga tinimsiz harakat

qilayotgan kishi edim. Lekin Yaponiyaga hujjat topshirganim, yaqinda Norvegiyadan ketishim, grantimni yo'qotganim va boshqa gaplardan uning umuman xabari yo'q edi. Negadir bilmadim, shu qizni uchratganimdan so'ng uzoq davom etgan tushkunlikdan asta-sekin chiqa boshladim. Muammolarim hal bo'lmasa-da, ko'nglim xotirjamlashib, kelajakka ishonch paydo bo'layotgan edi. Xalqimizda "kasalni yashirsang, isitmasi oshkor bo'ladi" degan maqol bor. Va nihoyat, bu haqida Nigina bildi va shuncha muammolarni yashirganim uchun mendan juda qattiq xafa bo'ldi. Xayolimdamen endi unga keragi yo'qdek edim, lekin u men bilan bir yoqadan bosh chiqarib kurashishga kirishdi. Eng qizig'i, shuncha muammolarim bo'la turib, uyalmasdan, hech narsa bo'lmagandek YouTube'ga video joylardim. Sofiya Universitetidan xabar keldi va talabalikka 100 % grant asosida qabul qilinganim va oyiga 1000 dollardan oshiqroq stipendiya berilishini ham aytishdi. Endi oldimda ikki yo'l paydo bo'ldi: Norvegiyada bir amallab o'qish pulimni to'lash yoki zudlik bilan bu davlatdan Yaponiyaga (komfort zonamga) qochish. Qisqa muddatda Niginaga juda ham o'rganib qolgandim. Bekzod akamning gaplari ham xayolimda tinimsiz aylanar, xullas, nima qilishni bilmasdim. Agar bu tarzda muammolardan qochaversam, bora-bora odatga aylanib qolishidan qo'rqardim. Hozir bu muammodan, keyinchalik esa kattarog'idan... "Shunchalar ham kuchsiz bo'lamanmi?" deb ruhiya-tim qiynalardi. Vaqt ham meni ayammasdi, birpasda qish ham keldi. Sofiya borolmasligimni elektron pochta orqali xabar qildim. Oldimda endi yagona yo'l qoldi: nima qilib bo'lsa ham Norvegiyada qolish. Buni taqdir zarbasi deysizmi yoki omadsizlik – Sofiya Universitetiga bormayman degan kunimning ertasiga Norvegiya hukumatidan xat keldi.

Xatda Norvegiyadan mart oyining 14-sigacha chiqib Dekabr oyida Universitetiga ketishim haqida yozilgan ekan. topdik. Advokat Juda yaxshi advokat hukumatdagi xatni ko'rib, hozirgi o'qiyotgan universitetimdan akademik ta'til olib, berilgan muddat ichida chiqib ketishim - o'zimga va kela-

jakda qaytib kela olishim uchun ham yaxshi bo'li- shini aytdi.Shunday ham qildim.Mart oyining 14- kuni Norvegiyadan O'zbekistonga uchib ketdim."Boshingga qilich kelsa ham, rost so'zla", deydi dono xalqimiz.Lekin shunday paytlar bo'larkanki, rost so'zlashga g'urur aslo yo'l qo'ymas ekan.Ota-onamga "O'g'lingiz YouTubeni va mas'uliyatni his qilmadi deb, tayyor grantini qo'ldan boy berdi, mendek o'g'lingizni kechiring" deymanmi?Jur'atim yetmadi, ota-onamga "Oqishim tugayotganligi tufay-li diplom ishini uyda yozaman", deb yolg'on gapirdim. Sodda onam mening gaplarimga ishondi-qoldi. Shunday qilib keyingi olti oy ichida Norvegiya- ga qayta hujjatlar yig'ishni boshlab yubordim. Aksigaolib, eng yaqin Norvegiya elchixonasi Moskva shahrida joylashgan edi. Moskvaga borib kelishim, Toshkentdagi kunlik xarajatlarimni qoplash va viza uchun 600 AQSH dollari bilan hamma yig'ib qo'ygan pullarimni ishlatdim.

Toshkentdaligimda o'zimni ovutish uchun YouTubega videolar joylashtirar, turli xil musobaqalar tashkillashtirar edim. Chunki yolg'iz qolishim bilanoq, qilgan xatolarimni eslab, tushkunlikka tushib qolar edim. Shuncha harakatlarim tufayli iyul oyida Norvegiyadan menga talabalik vizasi chiqdi. Bir tomondan xursand, boshqa tomondan esa xavotirda edim. Xavotirimga sabab - endi borib magistraturani tugatishim, qo'shimcha ish topishim va hammasini boshidan boshlashim kerak edi. Kelishimbilanoq

oldingi ishlagan kompaniyaga qo'ng'iroq qilib, qaytib kelganim va mabodo ishchi kerak bo'lsa, ishni davom ettirishimni ma'lum qildim.

Ishim Nespresso kompaniyasida kofe sotish edi. Tez orada boshliq qo'ng'iroq qildi va sentabrdan ish boshlay olishimni aytdi. Ko'nglim ozgina xotirjam- dek edi. Keyingi sinov bu o'qishni tamomlaganimdan keyin, o'z soham bo'yicha ish topishdan iborat. Odatda, bu yerda universitetni tamomlamasdan oldin ish topadigan talabalar juda ham ko'p, lekin bu xalqaro talabalar uchun qiyin jarayon. Nega deysizmi? Norvegiya - juda ham boy davlat. Bu yerda yashashni ko'pchilik orzu qiladi. Shuning uchun ish o'rinlariga bo'lgan raqobat nihoyatda katta. Xalqaro talabaning mahalliy aholi bilan raqobat qila olishi uchun mahalliy tilni bilishi, universitetni tamomlagan baholari yaxshi bo'lishi kerak edi. Menchi? Men na mahalliy tilni bilaman, na universitetdagi baholarim yaxshi. Endi men mahalliy aholi bilan raqobat qila olishim uchun ikki barobar emas, uch-to'rt barobar ko'proq va qattiqroq ishlashim kerak. Dunyoning juda ham ko'p rivojlangan va rivojlanayotgan davlatlarida ishga qabul qilish jarayo- ni bir xil. Birinchi bosqich, o'zingiz haqida qisqacha ma'lumot yoki ingliz tilida "resume, CV" va bu bilan birgalikda "nega o'sha kompaniyaga ishlamoqchi ekanligingiz" haqida qisqacha insho yozib, elektron tarzda yuborasiz. Ikkinchi bosqich, agar siz o'z yuborgan hujjatlaringiz bilan ularni e'tiborini torta olsangiz, sizni suhbatga chaqirishadi. Shuning uchun birinchi bosqichda "kreativlik" juda ham muhim deb o'ylayman. Suhbat, odatda, o'sha davlatning mahalliy tilida yoki ingliz tilida bo'lib o'tadi. Agar

suhbatdan o'tsangiz, sizni sinab ko'rish uchun sohangizga qarab "test sinovi"dan o'tkazishadi. Hammasidan o'tsangizsizga ish kontraktini yuborishadi. Tasavvur qiling, har bir kompaniya uchun alohida insho yozishni... Meni ishga joylab qo'yadigan dadajonim ham, onajonim ham uzoqda, hammasiga o'z peshona terim bilan erishishim kerak. Ko'p kompaniyalardan rad javobi kela boshladi, bunga asosiy sabablardan biri - mahalliy til, ya'ni norveg tilini bilmasligim edi. Barvaqt turib o'qishga, o'qishdan qo'shimcha ishimga, u yerdan uyga qaytib kelib, kechasi bilan kompaniyalarga xat yozish bilan mashg'ul edim. Kompaniyalardan esa birin-ketin rad javoblari kelardi.

Chet elga chiqib hozirgacha qonunga qarshi ish qilishga urunib ham ko'rmaganman. Sababi bir dona qiladigan nojo'ya harakatim butun boshli kelajagimni barbod qilib yuborishi hech gap emas. Bu mas'uliyatni juda yaxshi his qilar edim. Ishlardan kelayotgan rad javoblari meni juda ham dovdiratib qo'ygan edi. Bir kuni qo'shimcha ishining yonida joylashgan savdo do'koniga shirinliklar xarid qilish uchun kirdim. Sababi, siqilgan paytlarim shirinlik yeyishni juda yaxshi ko'raman. Norvegiya savdo do'konlarida "self service", ya'ni "o'z-o'ziga xizmat ko'rsatish" joylari mavjud. Navbat kutmasdan, mahsulotlarga o'sha yerda pul to'lab, chiqib ketishingiz mumkin. Chuqur hayollarim tufayli 3-4 shirinlik xarid qilib, 2 tasiga to'lamasdan chiqib ketib qolibman. O'sha yerda meni kuzatib turgan ishchi darrov soqchilarni chaqirdi. Ishchiga, men yonidagi ishxonada ishlashimni, har doim bu yerdan savdo qilishimni qanchalik tushuntirmayin, meni eshitmasdan soqchi chaqirdi. Umrimda birovning haqqiga ko'z olaytirmaganman, bir zumda mas'uliyatsizligim tufayli o'g'riga aylanib qoldim. Nima bu? Taqdir o'yinimi? Xudoning g'azabini

keltiradigan nima ish qilgan edimki, menga bunday sinov bersa?
Agar bu safargi berilgan imkoniyatni ham boy bersam, bilmadim,
endi ota-onamga nima deyman? Shu payt negadir yoshligim
esimga tushdi...

- Lituz.com

Elektron kitoblar

**To'liq qismini Shu tugmani
bosish orqali sotib oling!**